

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

ЦЗІНЬ НАНЬ

УДК 378.637.016:78.071.3

**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВОКАЛЬНОГО НАВЧАННЯ
СТУДЕНТІВ З КНР У СИСТЕМІ МУЗИЧНО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

13.00.02 – Теорія та методика музичного навчання

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук**

КИЇВ-2009

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, професор
заслужений діяч мистецтв України
Болгарський Анатолій Георгійович,
заступник проректора-директора Інституту
мистецтв Національного педагогічного
університету імені М.П.Драгоманова

Офіційні опоненти: доктор історичних наук, професор
Кучменко Елеонора Миколаївна
Вільний міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
завідувач кафедри гуманітарних дисциплін

кандидат педагогічних наук, доцент
Єременко Ольга Володимирівна
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка
доцент кафедри вокального мистецтва

Захист відбудеться «30» червня 2009 р. о 14.30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, 01601, м.Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 01601, м.Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано „29” травня 2009 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В. Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Нове тисячоліття ознаменувало собою глобалізацію культурно-освітніх процесів та створення стратегії динамічного загальнопланетарного розвитку світової спільноти спрямованої на відновлення, обмін і трансформацію національних освітніх доктрин, етновиховних систем між певними культурами, а також запозичення досвіду викладання у вищій педагогічній школі кращих національних традицій притаманних певному етносу та його інтернаціоналізації. Стрімкі інтеграційні процеси у світовому освітньому просторі вимагають від сучасної системи вищої освіти озброїти її випускників комплексом синтезованих знань кращих культурних традицій інших народів світу з метою їх адаптації до національних традицій певної країни та використання педагогічного досвіду в різних формах педагогічної практики. Унікальність процесу обміну культурними надбаннями кожного соціуму стає закономірністю демократичних відносин міжнародного рівня, що дає можливість інтегрувати в єдиний культурно-освітній простір, обмінюватись цінними знаннями в різних галузях науки, освіти, мистецтва, техніки, стає додатковим соціально-економічним ресурсом та фактором нарощування духовного потенціалу суспільства, стратегічною основою розвитку високоосвіченої особистості майбутнього вчителя.

Основою суспільно-історичного розвитку кожної нації є відродження та оновлення її культурно-освітнього потенціалу. Багатовікова історія китайської культури береже національні джерела у своєму первинному вигляді, тому на сучасному етапі важливо, щоб молоде покоління стало не тільки продовжувачем відродження сталих традицій своєї прадавньої культури, а й активно створювало освітньо-інформаційний простір у нових історичних умовах. Центральною фігурою цього процесу виступає духовно розвинений, соціально активний вчитель. Державна освітня програма КНР враховує потребу в першокласних фахівцях, тому значна частина китайської молоді дістає освіту в багатьох країнах Європи, у тому числі й в Україні, переймаючи у певному об'ємі місцеві традиції з метою надалі інтегрувати свої знання й уміння, одержані в іншій країні, у систему китайської музично-педагогічної сфери. Доцільно зазначити, що вокальне музикування в Китаї має цікаві специфічні форми, відмінні від традицій інших цивілізацій, тому сьогодні надається велика увага різним співацьким формам роботи з активізацією творчих видів діяльності. Досвід, що об'єднує музично-педагогічні досягнення різних культур, дає високі результати, які безпосередньо поєднуються в роботі фахівців, що повертаються після завершення навчання до себе на батьківщину.

Однією з основних тенденцій освітньої реформи Китаю є посилення уваги до предметів гуманітарного циклу, здатних забезпечити формування духовних цінностей майбутнього вчителя музики у процесі творчої співпраці з учнями. З цієї позиції особливої актуальності набуває фахова

підготовка майбутніх учителів музики, загалом, та їх вокальне навчання, зокрема. Тому *вокальне навчання* майбутніх учителів музики вимагає уваги і гранично серйозного ставлення, як студентів, так і викладачів, особливо на етапі входження Китаю в європейський освітній простір за всіма напрямками Болонської декларації.

Аналіз робіт у сфері музичної педагогіки свідчить про наявність наукового підґрунтя для вирішення проблеми вокального навчання китайських студентів в Україні. Так, китайськими науковцями розроблені основні вимоги до виконання вокальної музики (Гу Юй Мей, Ма Ге Шунь, Сюй Дин Чжун, Чжан Цзянь Го, Чжау Сон Жу, Чжоу Чжен Сун, Шен Сіан, Юй Тен Ган, Ян Хун Нянь та ін.), але зміст їх, в основному, стосується викладачів виконавських навчальних закладів, які здійснюють підготовку вокалістів до роботи на професійних сценах. Базисною основою дослідження є роботи науковців у сфері мистецької освіти (Е.Абдулін, О.Єременко, Е.Кучменко, Г.Падалка, Г.Побережна, О.Ростовський, О.Рудницька, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.); методики вокального навчання (В.Антонюк, Н.Гребенюк, Л.Дмитрієв, Ю.Юцевич та ін.); специфіки співацької діяльності вчителя зі школярами (Л.Василенко, В.Ємельянов, О.Комісаров, К.Матвєєва, А.Менабені, Д.Огороднов та ін.).

Актуальність даного дослідження визначена рядом суперечностей:

- між існуючою практикою мистецької підготовки майбутніх фахівців і невизначеністю специфіки вокального навчання китайських студентів в Україні;
- між потребою збагачення міжкультурних зв'язків та обмеженням їх науковим обґрунтуванням;
- між недостатньою науково-теоретичною обґрунтованістю вокального навчання майбутніх учителів музики й рівнем їх практичної готовності до здійснення художньо-педагогічної діяльності.

Актуалізація цієї проблеми зростає у зв'язку з тим, що на сучасному етапі багато китайських співаків отримує фахову освіту в системі української музично-педагогічної освіти. З метою підвищення рівнів вокального навчання студентів з КНР необхідно ретельно вивчити досвід української вокальної школи, узагальнити обов'язкові канони традиційного співацького мистецтва. Визначення суттєвих ознак української вокальної педагогіки буде сприяти дослідженню методичних засад вокального навчання студентів-китайців у системі музично-педагогічної освіти України. Таким чином, актуальність даної проблеми, її недостатня теоретична і практична розробленість, знайдені суперечності зумовили вибір теми дослідження: *«Методичні засади вокального навчання студентів КНР у системі музично-педагогічної освіти України»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація входить до плану наукових досліджень кафедри методики музичного виховання та хорового диригування Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова і складає частину

наукового напрямку «Зміст, форми, методи фахової підготовки вчителів музики». Тема дисертації затверджена вченою радою НПУ імені М.Драгоманова (протокол № 6 від 31.01.2006 р.)

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження – методика вокального навчання китайських студентів в Україні.

Мета дослідження – науково обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити методичні засади вокального навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України.

Гіпотеза дослідження: ефективність вокального навчання майбутніх учителів музики залежить від змістової спрямованості навчально-виховної діяльності й підвищиться за умови розробки і впровадження в практику відповідної методики, що містить: розвиток *мотиваційної спрямованості* китайських студентів до вокального навчання на основі створення позитивної емоційної атмосфери занять у контексті діалогу; набуття *фахової компетентності* майбутніми вчителями, яка виражена повнотою і системністю становлення індивідуального фонду педагогічних і мистецьких знань; широке *використання національного праксеологічного* досвіду в процесі спільної творчої навчальної діяльності викладача і студентів.

Завдання дослідження:

1. Висвітлити історичні передумови, особливості та сучасні тенденції вокального навчання у Китаї;

2. Розкрити зміст та специфіку вокального навчання китайських студентів в Україні;

3. Дослідити принципові підходи та умови інтенсифікації вокального навчання китайських студентів;

4. Розробити компонентну структуру навчання китайських студентів вокального мистецтва;

5. Визначити критерії, показники та рівні вокального навчання студентів-китайців в системі музично-педагогічної освіти України;

6. Розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити поетапну методику вокального навчання китайських студентів.

Теоретико-методологічною основою дослідження є концептуальні ідеї філософії та методології освіти (В.Андрущенко, В.Лутай, Н.Кузьміна, а також Конфуцій, Мен-Цзи, Сюнь Цзи та ін.); психолого-педагогічні концепції теорії та практики розвитку здібностей (Л.Бочкарьов, Л.Виготський, В.Петрушин, В.Ражніков та ін.); дослідження вокального мистецтва Китаю (Бай Юнь-шен, Бран Мен, Ван Юй Шен, Лю Лан, Лі Фан, Лю Лан, Фу Лей, Чень Лін-жуй, Чен Це Мін, Чжан Сяо Чжун та ін.), наукові праці з фахової підготовки майбутніх учителів музики (Е.Абдулін, А.Болгарський, Г.Падалка, Г.Побережна, О.Ростовський, О.Рудницька, Т.Танько, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.); науково-методичні розробки

вокального навчання (В.Антонюк, Б.Гнидь, Н.Гребенюк, В.Ємельянов, Л.Дмитрієв, К.Матвєєва, А.Менабені, А.Саркісян, Ю.Юцевич та ін.).

Методи дослідження. Для розв'язання поставних завдань було використано комплекс теоретичних та емпіричних методів: аналіз філософських, психолого-педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів, досвіду роботи викладачів з постановки голосу вищих музично-педагогічних закладів та вчителів музики; систематизація та узагальнення науково-теоретичних і дослідних даних; анкетування, бесіди, спостереження, обговорення, опитування; педагогічний експеримент; статистичні методи для вивчення динаміки вокального навчання майбутніх учителів музики.

Організація дослідження. Дослідження здійснювалось протягом 2005-2009 років і охопило три етапи науково-педагогічного пошуку.

I етап (2005-2006 рр.) – опрацювання філософської, психолого-педагогічної й мистецтвознавчої літератури, змісту нормативних документів, навчальних програм фахових дисциплін; розробка методологічних підходів дослідження, вивчення та аналіз шляхів вирішення проблеми дослідження у сучасній практиці. Аналіз педагогічного досвіду вокального навчання майбутніх учителів музики, формулювання робочої гіпотези, визначення основних понять та завдань, обґрунтування методики дисертаційного дослідження.

II етап (2006-2007 рр.) – вироблення методики дослідження, визначення провідних позицій, формулювання принципів; розроблення програми дослідження, визначення критеріїв та показників вокального навчання майбутніх фахівців. Проведення констатувального експерименту та апробація розробленої методики, визначення рівнів сформованості вокальної підготовки китайських студентів. Узагальнення результатів підтвердило доцільність подальшої розробки досліджуваної проблеми в системі вокального навчання майбутніх учителів музики.

III етап (2007-2009 рр.) – експериментальна перевірка ефективності розробленої методики; проведення проміжних зрізів у контрольній та експериментальній групах на формувальному етапі експерименту; систематизація та узагальнення отриманих результатів; формулювання висновків дослідження, оформлення тексту дисертації.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилась у Національному педагогічному університеті імені М.Драгоманова, Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка, Київському міському педагогічному університеті імені Б.Грінченка, Переяслав-Хмельницькому державному педагогічному університеті та охопила 279 студентів, 27 викладачів з постановки голосу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше* визначено методичні засади навчання китайських студентів вокального мистецтва, згідно яких: створюється позитивна емоційна атмосфера вокального навчання у контексті діалогу, що виступає специфічною формою

педагогічної взаємодії викладача і студента; забезпечується набуття фахової компетентності майбутніх учителів, яка виражена повнотою та системністю становлення індивідуального фонду педагогічних і мистецьких знань; спільна творча навчальна діяльність викладача та студентів організована таким чином, що дозволяє реалізувати музично-вокальні інтереси кожної особистості. *Розроблено* принципи вокального навчання китайських студентів, а також критерії та показники, на основі яких визначено рівні вокальної підготовленості майбутніх учителів музики. Розроблено та експериментально перевірено поетапну методику вокального навчання китайських студентів на основі гуманістичного, особистісно-орієнтованого та аксіологічного підходів; взаємодії принципів та орієнтувально-адаптаційного, діяльнісного та творчого формувальних етапів. *Удосконалено* змістову конкретику вокального навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України.

Практична цінність дисертаційного дослідження полягає в можливості впровадження матеріалів дослідження до музичної освіти в КНР, що сприятиме її переходу на якісно новий рівень. Систематизація педагогічних знань, одержаних у системі європейської освіти дозволяють інтегрувати їх в освітнє середовище КНР з урахуванням національних, ментальних та культурних особливостей. Провідні позиції дисертації можуть стати основою для розробки курсу вокального навчання в середніх і вищих музичних навчальних закладах Китаю. Розроблено і запроваджено у навчальний процес фахової підготовки майбутніх учителів музики технологію вокального навчання, яка підвищує загальний рівень фахового навчання китайських студентів, стимулює їх до самостійної інтерпретації в процесі роботи над музичними творами і сприяє розвитку асоціативно-творчого мислення.

Апробація і впровадження результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження обговорювалися на: II та III Міжнародних науково-практичних конференціях «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2007; 2009), Всеукраїнському науковому семінарі «VI Педагогічні читання пам'яті О.П.Рудницької» (Київ, 2008), Другій науково-практичній конференції «Формула творчості: Теорія і методика мистецької освіти» (Луганськ, 2009); звітних наукових конференціях аспірантів та викладачів Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова (2006-2009).

Впровадження результатів дослідження здійснено у навчально-виховний процес Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова (довідка № 05-10/1053 від 23.06.2008 р.), Луганського національного університету імені Т.Шевченка (довідка №1/839 від 09.04.2008 р.), Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету (довідка №789 від 28.05.2008 р.), Київського Міського педагогічного університету імені Б.Грінченка (довідка №175, від 26.05.2008 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлені у 6 одноосібних публікаціях автора, з них 5 у наукових фахових виданнях затверджених ВАК України.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (190 найменувань, з них 49 іноземними мовами, серед яких 32 - китайською), додатків на 11 сторінках. Основний текст дисертації складає 157 сторінок, загальний обсяг роботи – 187 сторінок. Робота містить 9 таблиць, 2 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, окреслено теоретичні засади, розкрито методи дисертаційного дослідження, висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення, відображено результати апробації та впровадження здобутих результатів у педагогічну практику.

У **першому розділі** – «**Теоретико-методологічні особливості вокального навчання в Китаї та Україні**» проаналізовано філософську, психолого-педагогічну, мистецтвознавчу та методичну літературу з проблеми дослідження, виявлено особливості вокального навчання в Китаї та в Україні. З урахуванням цього уточнено специфіку вокального навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України, визначено його принципові підходи.

Сучасний стан вокального навчання в Китаї засвідчує, що дослідниками (Ву Го Лінг, Гуан Лін, Лі Бо, Лю Юан Пін, Хоу Фан, Цоу Вен Чу та ін.) ретельно вивчаються проблеми вокального навчання фахівців (методики сольного та ансамблевого співу, новітні технології співацької діяльності, тощо). Значно меншим є доробок китайських науковців з визначення основних принципів вокальної педагогіки, методології співацького навчання, а також вирішення питань вокальної підготовки студентів до співацької роботи зі школярами. Вокальне навчання студентів з КНР повинно враховувати ті особливості, які недостатньо представлені в інших співацьких методиках, а саме: що у китайській музичній культурі найтіснішим чином пов'язаний спів, танцювальні рухи та музичний супровід. Це підтверджено практикою народного музикування, та етикетом придворного і храмового церемоніалу. Розуміння вокального навчання як синтетичного мистецтва звуку, слова і жесту пронизує всю китайську філософію мистецтва, воно незмінне впродовж всієї багатовікової історії китайської культури, тому зберігає своє значення і сьогодні.

Вимоги до мистецької освіти у контексті світових стандартів передбачають досягнення студентами фахової компетентності за умов дотримання оптимального балансу між основними сферами навчальної діяльності студентів: мотиваційною, пізнавальною, оцінювальною, творчо-

діяльністю. У процесі вокального навчання майбутнього вчителя особливо важливою координатою постає звернення до внутрішнього світу студента, розвиток його духовного потенціалу, актуалізація особистісних смислів фахового зростання. Такий ракурс вокального навчання китайських студентів, на нашу думку, забезпечує взаємозв'язок *гуманістичного, особистісно-орієнтаційного та аксіологічного підходів*. Методичні підвалини українського вокального навчання спрямовані на вироблення у студентів навичок усвідомленого виконання вокальних творів; розвиток слухових навичок, виховання музично-естетичного смаку до кращих зразків вокальної творчості різних стилів, жанрів, епох; активізації пізнавальної діяльності, асоціативного мислення, усвідомлення сутності музичної драматургії за допомогою різноманітних форм виконання вокальних творів; розвиток здатності до власної інтерпретації вокальних творів у процесі виконавської діяльності; розвиток творчого потенціалу фахівця в процесі роботи над вокальним твором; уміння гармонійно використовувати вокальні та ритмопластичні навички; формування уміння аналізувати художньо-музичний образ твору, оцінювати його та втілювати у мовних і пластичних імпровізаціях різноманітні музичні явища.

Дослідники вокального навчання студентів (В. Антонюк, В. Багадуров, Л. Дмитрієв, Д. Люш, А. Саркісян, Г. Стасько, Р. Юссон, Ю. Юцевич) стверджують, що вокальне мистецтво становить вид музичного виконавства, заснований на майстерності володіння співацьким голосом. Розрізняють сольне та ансамблеве вокальне мистецтво, яке у різних народів акумулювало інтонаційні, ладові, ритмічні особливості народної музики, а також національні особливості фонетичного складу мовлення та голосотворення. Вокальна педагогіка як галузь вокального мистецтва, вивчає традиції вокальних шкіл (національних, місцевих, індивідуальних, авторських), а також спрямовує індивідуальну практику вокального навчання. Процес вокального навчання майбутніх учителів музики розглядається нами на основі органічної єдності *загального, особливого та одиничного*. *Загальним* є закономірність отримання повної вищої музично-педагогічної освіти; *особливим* — наявність специфіки, що відображена, по-перше, складовими компонентами вокального навчання, по-друге, специфікою змістового наповнення поняття «вокальне навчання», по-третє, обліком особливостей психофізіологічного впливу музичного мистецтва на формування особистості вчителя; *одиничним* — залежність майбутньої фахової діяльності від індивідуальних особливостей студента, набутого художньо-естетичного досвіду, професійно-особистісних якостей, уміння застосовувати теоретико-методичні знання у практичній діяльності.

Вокальне навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України забезпечує визначена нами взаємодія *принципів*, а саме: принцип опори на національне спрямування вокального навчання; принцип забезпечення культуровідповідності вокального навчання китайських студентів; принцип спонукання майбутніх учителів до

творчого самовираження у процесі вокально-виконавської діяльності. Принцип *опори на національне спрямування* вокального навчання китайських студентів відіграє основну роль тому, що він спрямовує становлення їх духовності, ціннісних орієнтацій, етнопедagogічних пріоритетів, музично-естетичних ідеалів, тощо. Опора на національні основи мистецького навчання в сучасних умовах означає формування у майбутніх учителів особливої професійної відповідальності за розповсюдження кращих зразків національного мистецтва в суспільстві. Принцип *забезпечення культуровідповідності вокального навчання* китайських студентів передбачає таке змістове наповнення навчального процесу, в результаті якого мистецтво сприймається майбутніми учителями як культурна цінність та як надбання розвитку світової культури. У процесі вокального навчання китайських студентів цей принцип дозволяє з правильних позицій оцінити історико-стильові особливості мистецьких творів, здійснити їх конкретний аналіз з погляду вагомості у художньому житті минулого та сучасного. Сучасні соціальні вимоги до фахового навчання майбутніх учителів музики забезпечує принцип *спонукання майбутніх учителів до творчого самовираження* у процесі вокально-виконавської діяльності. У процесі вокального навчання китайських студентів цей принцип забезпечує стимулювання їх творчих проявів за допомогою спеціально орієнтованих прийомів і методів навчання.

Запровадження виокремлених принципів у вокальне навчання майбутніх фахівців у процесі їх підготовки до практичної діяльності забезпечують визначені нами *методичні засади*, а саме: створення позитивної емоційної атмосфери вокального навчання у контексті діалогу, що виступає специфічною формою педагогічної взаємодії викладача і студентів; забезпечення фахової компетентності майбутніх учителів, яка виражена повнотою та системністю становлення індивідуального фонду педагогічних і мистецьких знань; організація спільної творчої навчальної діяльності викладача і студентів, у ході якої реалізуються музично-вокальні інтереси кожної особистості.

У другому розділі **«Структура вокального навчання майбутніх учителів музики»** на основі теоретичного аналізу визначено компонентну структуру вокального навчання майбутніх учителів музики, представлено розробку критеріїв та показників означеного феномену.

Трактуючи вокальне навчання студентів-китайців як сукупність методичних умінь, що забезпечують ефективність технології навчально-виховного процесу, а також вбирають у себе особистісні передумови, що забезпечують його вмотивованість, цілеспрямованість, осмисленість, цілісність, ефективність та результативність, до складу компонентної структури досліджуваного феномену нами віднесено *мотиваційний, технологічний та творчий*. У визначенні провідних елементів означеного педагогічного явища ми виходили з того, що якість методичного забезпечення вокального навчання студентів-китайців на музично-

педагогічних факультетах та в інститутах мистецтв залежить від сформованості відповідних мотивів і ціннісних орієнтацій, знань, інтелектуальних здібностей, фахових умінь та творчих можливостей, комплексно представлених у вмотивованій потребі щодо досягнення емоційно-ціннісного змісту творів мистецтва (мотиваційний компонент); у розвитку музично-естетичного тезаурусу та формуванні культури музичного мислення (технологічний компонент); у прагненні до творчого самовираження у вибраній царині діяльності (творчий компонент).

Мотиваційний компонент характеризує схильність студентів до музично-педагогічної діяльності, їх активного пізнавального ставлення до вокального навчання. Виділення цього компоненту пов'язане з тим, що мотивація діяльності майбутнього вчителя музики є досить складним утворенням, яка містить різноманітні види спонук: власне мотиви, інтереси, потреби, прагнення, цілі, установки, що обумовлюють вибір ним психолого-педагогічних, методичних та фахово-технологічних дій.

Технологічний компонент включає різноманітні уміння та навички у структурі вокального навчання студентів-китайців, їх загальний та музично-естетичний досвід, професійно-орієнтовану культуру музичного мислення, вміння використовувати набутий методичний досвід у подальшій творчій музично-педагогічній діяльності з учнями. Стратегію сучасної педагогічної освіти складають суб'єктний розвиток та саморозвиток особистості вчителя, здатного не тільки використовувати у практичній діяльності педагогічні та соціальні технології, але й виходити за межі нормативної діяльності, здійснювати інноваційні процеси творчості в широкому розумінні. Ця стратегія втілюється в принциповій спрямованості змісту й форм навчального процесу вищої школи на пріоритет особистісно зорієнтованих технологій педагогічної освіти, тобто на суб'єктну взаємодію учасників педагогічного процесу, самоактуалізацію і самопрезентацію особистості майбутнього вчителя.

Творчий компонент скерує мотиваційно-емоційну та інформаційно-пізнавальну готовність студентів-китайців до включення у активні форми педагогічно-виконавської діяльності. Адже студентський вік є найбільш сприятливим для формування важливих психологічних функцій, зокрема формування інтелектуально-емоційних, що мають безпосередній зв'язок з процесом творчості. Творчий компонент синтезує мотиваційно-емоційну та інформаційно-пізнавальну готовність студента-китайця до включення у активні форми педагогічно-виконавської діяльності, визначає ефективність функціонування запропонованої моделі, що тісно взаємодіє з розробкою відповідних критеріїв та показників. Виокремлені складові вокального навчання китайських студентів, до яких віднесено мотиваційний, технологічний та творчий компоненти, у взаємозв'язку, взаємодії та взаємозалежності забезпечують цілісність досліджуваного феномену.

Розробка критеріїв та показників вокального навчання у музично-педагогічній підготовці студентів-китайців враховувала основні тенденції

розвитку та модернізації мистецької освіти України та Китаю, а саме: забезпечення гуманістичної спрямованості основ досягнення вокального мистецтва; опори на національні засади художнього розвитку особистості; актуалізацію особистісно-соціальних підходів до навчання студентів; досягнення професійно-фахової компетентності, створення поліхудожнього контексту фахового мистецького навчання та забезпечення культуровідповідності навчання; дотримання оптимального балансу між основними сферами навчальної діяльності студентів: мотиваційною, пізнавальною, оцінювальною, творчою.

Критеріальна визначеність вокального навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України полягала у взаємодії критеріїв: *мотиваційно-емоційного, інформаційно-пізнавального, виконавсько-творчого*. Мотиваційно-емоційний критерій характеризується наступними показниками: *бажанням китайських студентів вивчати вокальне мистецтво своєї країни та України; інтересом до музично-педагогічної діяльності; прагненням до саморозвитку, фахового ствердження*. Показники інформаційно-пізнавального критерію охоплюють: *здатність до набуття знань у галузі вокального мистецтва; широку ерудованість у системі національної і світової культури; спроможність до естетичного оцінювання вокальних творів*. Виконавсько-творчий критерій забезпечується такими показниками: *володінням вокальними уміннями та навичками; здатністю до творчого створення виконавської інтерпретації на основі дотримання стильових засад виконавства та творчого втілення музичних образів; артистизм виконання музичних творів; здатністю обирати педагогічно-доцільний, високохудожній вокальний репертуар*.

У третьому розділі «**Експериментальне дослідження вокального навчання студентів КНР у системі музично-педагогічної освіти України**» представлено визначення рівнів сформованості вокального навчання китайських студентів в українських музично-педагогічних закладах, подано зміст, форми та методи констатувального та формувального експериментів, розглянуто динаміку вокального навчання майбутніх учителів музики.

З метою виявлення вихідного стану та рівнів вокального навчання студентів КНР у педагогічних університетах України було проведено психолого-педагогічне діагностування досліджуваного феномену за розробленими критеріями та показниками. Педагогічна діагностика вихідних даних вокального навчання студентів-китайців мала виключне значення у нашому дослідженні, оскільки саме з'ясування початкового рівня досліджуваного явища давало змогу визначити окремі недоліки та окреслити схему подальшої педагогічної роботи даного напрямку.

Констатувальний експеримент дозволив виявити *рівні* вокального навчання китайських студентів у педагогічних закладах України, а саме: *високий рівень* вокального навчання студентів характеризується яскраво

вираженими показниками мотиваційно-емоційного критерію: розвиненістю мотивів музично-навчальної діяльності; високим ступенем прояву інтересу до вокального мистецтва; бажанням вивчати вокальне мистецтво своєї країни та інших народів світу; високою зацікавленістю у музично-педагогічній діяльності та сформованістю установки на саморозвиток, фахове зростання. Згідно з інформаційно-пізнавальним критерієм, цей рівень передбачає глибину та систематизованість знань студентів у галузі вокального виконавства: основ формування вокальної техніки (співацька постава, володіння диханням, резонаторами, положення щодо звуковидобування та звуковедення, артикуляція, дикція, співацький діапазон); знання анатомо-фізіологічних основ вокального мистецтва (будова та робота голосового апарату: м'язів гортані, артикуляційного апарату, резонаторів; розуміння опори співацького голосу); високий ступінь ерудованості у галузі національної і світової культури (розуміння художніх напрямків мистецтва, стильових та жанрових особливостей виконання вокальних творів, історико-соціальних умов розвитку мистецтва різних народів світу); яскраво вираженим особистісним ставленням до виконуваних музичних творів та наявністю досвіду їх естетичного оцінювання. За виконавсько-творчим критерієм, студенти володіють вокальними вміннями та навичками; здатністю до створення творчої виконавської інтерпретації на основі дотримання стильових засад виконавства, творчого втілення музичних образів, артистизму виконання музичних творів; розуміють критерії відбору педагогічно-доцільного, високохудожнього вокального репертуару для роботи з учнями.

Середній рівень вокального навчання студентів-китайців визначається досить вираженими показниками мотиваційно-емоційного критерію: значною мірою сформованості потреби вивчати національне та світове вокальне мистецтво. Однак недостатній прояв особистісного інтересу до музично-педагогічної діяльності та установки стремління до саморозвитку засвідчують несаможиттєвість студентів, безініціативність у фаховому зростанні, адже такі студенти набувають фахових знань та вмінь лише під керівництвом викладача. Студенти розуміють соціальну значущість музичного мистецтва загалом, та їх судження з приводу мистецтва переважно стереотипні, без яскравого вираження особистісної позиції та емоційної захопленості. У них мало виражені показники естетичного оцінювання музичних творів, вони достатньо володіють вокальними вміннями та навичками, що заважає визначити загальний художнього напрямку музичного твору та стильові особливості виконання. Однак окреслити можливі виконавські труднощі та шляхи їх подолання спроможні лише за допомогою викладача. Вони недостатньо орієнтуються у вокальному педагогічному репертуарі, хоча у них досить сформовані показники розуміння основних параметрів формування вокальної техніки.

Низький рівень визначено за недостатньою спрямованістю мотивів навчання студентів на вокальне навчання. Навчальна діяльність таких

студентів пов'язується здебільшого із ситуативною необхідністю або зовнішніми спонуканнями у них зафіксований поверховий інтерес до музично-педагогічної діяльності, елементарна аргументація суджень щодо вибору професії; низький рівень прояву показників саморозвитку, малопомітне прагнення до самовдосконалення. Студенти мало орієнтуються у питаннях теорії та технології постановки голосу, вокальної методики. Поверхневі знання художніх напрямків мистецтва стають причиною хаотичного сприйняття та пояснення художніх образів виконуваних творів, невміння узагальнювати художній матеріал, що вивчається, проводити художні паралелі між мистецькими напрямками та визначатися із власними уподобаннями. Студенти не володіють вокальними вміннями та навичками, не виявили здатності до самостійного опрацювання музичного твору та його виразного виконання. Такі студенти потребують особливої педагогічної уваги і підтримки викладача, допомоги у самоорганізації діяльності. За зведеними результатами констатувального експерименту було виявлено серед досліджуваних 18 % високого рівня вокальної підготовки; 47% середнього рівня і 35 % низького рівня.

Метою дослідної роботи формувального етапу експерименту було визначено розробку й апробацію методики вокального навчання китайських студентів у педагогічних навчальних закладах України, яка спрямована на формування та розвиток визначених компонентів вокального навчання, стимулювання їх мотивації до навчання, забезпечення бази теоретичних знань з питань вокального виконавства, збагачення досвіду практично-творчої діяльності, розвиток ціннісного ставлення до вокального мистецтва, формування здатності використовувати набуті фахові знання, вміння застосовувати виконавський досвід у музично-педагогічній діяльності.

Методика вокального навчання студентів мала таку послідовність педагогічної роботи даного напрямку: перший етап – орієнтувально-адаптаційний; другий етап - діяльнісний; третій етап – творчий. Метою *першого етапу – орієнтувально-адаптаційного* – було визначено надання студентові КНР психолого-педагогічної допомоги в організації його навчальної діяльності, адаптації в умовах навчання у вищому закладі іншої країни. Перший етап був спрямований на формування мотиваційного компоненту вокального навчання та накопичення теоретичної бази знань у галузі виконавства. Тривалість даного етапу коливається в межах від двох місяців до закінчення першого семестру. Домінування орієнтувально-організаційних аспектів педагогічної роботи на даному етапі передбачало вирішення таких завдань: спонукання студентів до активної музично-навчальної діяльності у системі музично-педагогічної освіти; розвиток потреби студентів у отриманні нових знань у галузі національної та світової культури; стимулювання інтересу студентів до вокального навчання та усвідомлення необхідності набуття теоретичної бази для формування виконавських умінь та навичок; стимулювання активності студента у вокально-виконавській діяльності; ознайомлення із засобами та прийомами

виразного виконання, змістового відтворення художніх образів музики. На цьому етапі експериментальна робота організовувалася у формі спільної діяльності викладача та студента з використанням методів *переконання*, сутність яких полягала у логічному обґрунтованому впливі викладача на студента щодо свідомого прийняття останнім рішення поглиблення теоретичної обізнаності з дисциплін постановки голосу, усвідомлення необхідності чіткого знання анатоμο-фізіологічних основ вокального виконавства та методів *пояснення*, що забезпечували б усвідомлення та розуміння студентами основ вокального виконавства, а саме: роботи голосового апарату, принципів звуковидобування та звуковедення, втілення у виконавстві художньо-змістового наповнення музичного твору. Також широко використовувалися методи *показу* викладача, які дозволяли усвідомити основні правила співочої постави.

Мета другого (*діяльнісного*) етапу педагогічної роботи полягала у формуванні необхідних вокальних умінь та навичок у процесі безпосередньої виконавської діяльності студентів. *Завданнями* другого етапу педагогічної роботи було визначено: формування стійкого позитивного ставлення до вокально-виконавської діяльності, подальший розвиток прагнень опанування технології вокального виконавства; засвоєння необхідних для вокального виконавства понять; формування умінь та навичок вокального виконавства; формування умінь виразного, технічно-вивіреного виконання музичних творів. Діяльнісний етап спрямовувався на формування технологічного компоненту вокальної підготовки студентів-китайців, передбачав насиченість навчального процесу практичними діями вокального виконавства. Традиційна методика навчання співу (методи показу, повтору, пояснення) доповнювалася характерними акцентами китайської вокальної педагогіки (Чао Синь Цзань, Фен Цзань Чжи), згідно з якими увага приділялася основам *звукового аналізу* музичного твору. Навчання вокалу *ілюструвалося малюнками-схемами*, на яких зображено голосовий апарат вокаліста та як, і над чим необхідно працювати, щоб зрозуміти вимоги та зауваження викладача. Особливого значення на цьому етапі педагогічної роботи у дослідженні надавалося *методам активного навчання* (обговорення, дискусії, бесіди), що стимулювали студента на активне вираження власної думки, формулювання альтернатив, активізацію пізнавальної діяльності.

Третій етап формувального експерименту – *творчий* – спрямовувався на розвиток самостійного мислення студентів у вивченні вокальних творів, самостійного пошуку та створення виконавської інтерпретації художнього образу, виразного сценічного виконання, артистизму у виконанні вокальних творів перед учнівською аудиторією. З метою розвитку самостійності студентів у вокально-виконавській діяльності завдання творчого етапу експериментальної роботи були зорієнтовані на підвищення смислового розуміння виконання музичних творів та поглиблення практично-виконавських умінь студентів у процесі

вокального навчання. Студентам пропонувалася серія *творчих завдань*, спрямованих на самостійний пошук та створення виконавської інтерпретації вокального твору. Пошук та розробка власної інтерпретації передбачала вирішення наступних завдань: визначення образно-змістових особливостей поетичного тексту та музики; синтез фразування тексту та музики; визначення мовної та музичної інтонації; мовний та музичний метро-ритм та їх співвідношення; особливості звуковедення та засоби втілення художнього образу; визначення змістово-сміслових центрів вокального твору, динамічно-сміслових вершин музичних побудов; розуміння та відчуття ролі інструментального супроводу. Колективне обговорення самостійних інтерпретацій відбувалося у формі «*круглого столу*». Використання форми роботи *ігрових проєктів* дозволило студентам обирати дидактичні ролі, імітувати навчальні ситуації, таким чином вони готувалися до відкритих концертів у школі. Це сприяло виробленню уявлень про майбутню фахову діяльність. Загалом, доцільно зазначити, що розвиток активності та самостійності китайських студентів у вокально-навчальній діяльності зумовило використання *діалогічних методів*.

За результатами формувального експерименту низький рівень вокальної підготовки зафіксовано в контрольній групі – 29% студентів, в експериментальній - 7%; середній рівень у контрольній групі склали 48% респондентів, в експериментальній - 30%; високий рівень у контрольній групі виявлено у 23% студентів, в експериментальній – 63%. Перевірку результативності проведеного формувального експерименту зроблено на основі порівняння даних початкового і заключного діагностування. Динаміка вокального навчання китайських студентів контрольної та експериментальної груп зафіксована на рисунку 1.

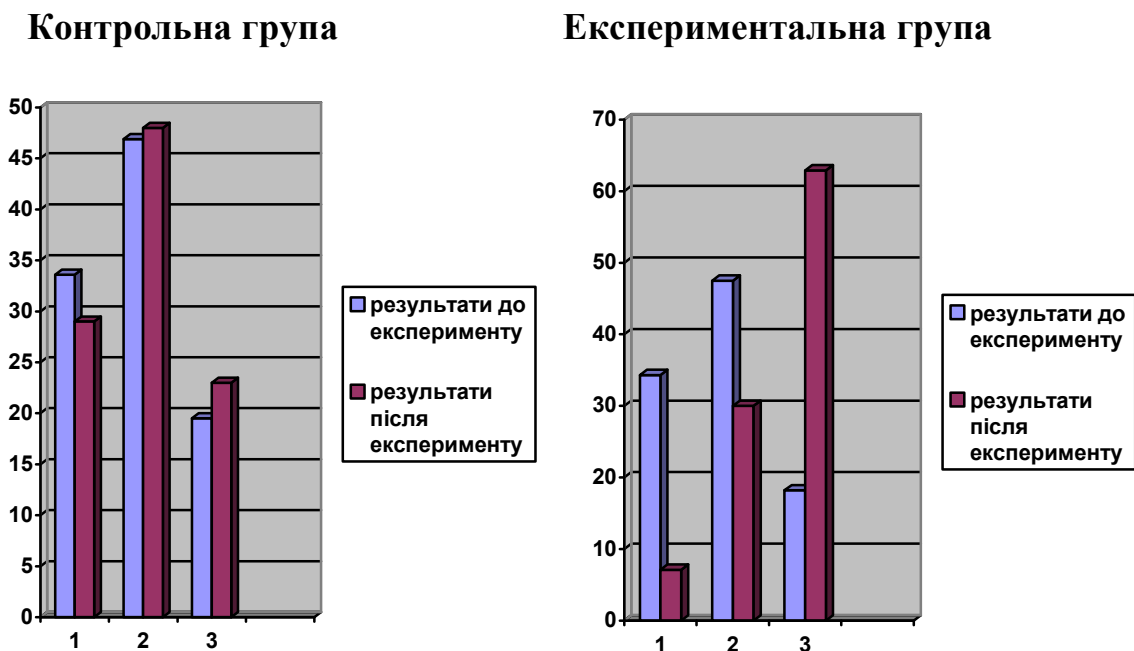

Рис. 1 Порівняння динаміки вокального навчання китайських студентів контрольної та експериментальної груп.

Результати проведеної дослідно-експериментальної роботи дали можливість зафіксувати позитивну динаміку вокального навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведене теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми вокального навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України, що знайшло відображення у теоретичному обґрунтуванні методичних засад означеного феномену, розробці та експериментальній перевірці поетапної методики вокального навчання майбутніх учителів музики. Проведене дослідження та виконання всіх поставлених завдань дали підстави зробити такі висновки:

1. Відповідно до основних пріоритетів сучасної української вокальної школи та китайських підходів, спрямованих на використання новітніх технологій у співацькій діяльності актуалізується проблема взаємозбагачення культурних зв'язків різних народів світу. У цьому контексті актуальною є проблема вокального навчання студентів з Китаю на ґрунті унікальних традицій вокального мистецтва України. Головною дійовою особою у відновленні культурних традицій Китаю стає постать учителя музики – як збирача і пропагандиста пісенної творчості китайського народу, що має глибинні культурно-історичні корені. У цій царині особливої значущості набуває творче переосмислення, узагальнення та адаптація до китайських фахових технологій педагогічного досвіду даного напрямку, запозичених в українській культурно-педагогічній спадщині, що відносяться до загальносвітових освітніх пріоритетів вищої школи. Тому, ознайомлення з українським досвідом збереження і презентації національних традицій вокального мистецтва, відомих своїм етновиховним і етнопедагогічним потенціалом, гуманністю та емоційно-художнім впливом на молодь, допоможе сприянню зацікавленості китайських студентів національним вокальним та іншими видами мистецтва, зробить їх більш стійкими до негативних впливів музичних тенденцій як зарубіжних так і своїх.

2. На основі теоретико-методологічного аналізу проблеми дослідження та узагальнення практичного досвіду визначено сутність поняття «вокальне навчання» китайських студентів, стосовно діяльності учителя музики. Визначено специфіку вокального навчання в Китаї та методичні підвалини українського вокального навчання, що спрямовані на вироблення у студентів навичок усвідомленого виконання вокальних творів; а також розвиток слухових навичок, виховання музично-естетичного смаку до кращих зразків вокальної творчості різних стилів, жанрів, епох, розвиток здатності до самостійної інтерпретації вокальних творів у процесі виконавської діяльності. Це дає змогу більш ефективно навчати китайських

студентів мистецтву співу, специфіка якого полягає: в опорі на національні традиції з урахуванням особливостей інтонаційно-інтерпретаційного виконання вокальних творів; орієнтації китайських студентів на майбутню педагогічну роботу з школярами; у здатності забезпечувати гармонію інтелектуального та емоційного розвитку майбутнього вчителя музики; у розвитку їх пізнавальної та творчої активності, естетичних потреб і смаків; стимулюванні прагнення до самовдосконалення.

3. Вокальне навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України забезпечує визначена нами взаємодія *принципів*, а саме: принцип опори на національне спрямування вокального навчання; принцип забезпечення культуровідповідності вокального навчання китайських студентів; принцип спонукання майбутніх учителів до творчого самовираження у процесі вокально-виконавської діяльності.

4. *Методичні засади* вокального навчання майбутніх фахівців у процесі їх підготовки до практичної діяльності ґрунтуються на вивченні особливостей навчально-виховного процесу і включають: створення позитивної емоційної атмосфери вокального навчання у контексті діалогу, що орієнтує педагога на обов'язкове виключення ситуацій залякування та приниження студентів та виступає специфічною формою педагогічної взаємодії викладача і студента; забезпечення фахової компетентності майбутніх учителів, як здатність творчо застосовувати на практиці знання та уміння отримані під час навчання, що виражено повнотою і системністю становлення індивідуального фонду педагогічних і мистецьких знань, які забезпечують майбутньому фахівцю можливість орієнтуватися у сучасному інформаційному просторі та бути конкурентноспроможним на ринку праці; організацію спільної творчої навчальної діяльності викладача і студентів, як процес та продукт опосередкованої або безпосередньої діалогічної взаємодії у ході якої реалізуються музично-вокальні інтереси кожної особистості.

5. Структурою досліджуваного феномену нами визначено взаємозв'язок *мотиваційного, технологічного та творчого* компонентів. *Мотиваційний* компонент характеризує схильність китайських студентів до музично-педагогічної діяльності, активного пізнавального ставлення до процесу вокального навчання. *Технологічний* компонент включає різноманітні уміння та навички у структурі вокального навчання студентів-китайців, їх загальний та музично-естетичний досвід, професійно-орієнтовану культуру музичного мислення, уміння використовувати набутий методичний досвід у подальшій творчій музично-педагогічній діяльності з учнями. *Творчий* компонент передбачає мотиваційно-емоційну та інформаційно-пізнавальну готовність студентів-китайців до включення у активні форми педагогічно-виконавської діяльності.

6. Критеріями сформованості вокального навчання китайських студентів нами визначено: *мотиваційно-емоційний*, який характеризується показниками: бажанням китайських студентів вивчати вокальне мистецтво своєї країни та України; інтересом до музично-педагогічної діяльності;

прагненням до саморозвитку, фаховим ствердженням; *інформаційно-пізнавальний*, який охоплює: сформованість здатності до набуття знань у галузі вокального мистецтва; широку ерудованість у системі національної й світової культури; розвиток спроможності до естетичного оцінювання вокальних творів; *виконавсько-творчий*, який забезпечується такими показниками: володінням вокальними уміннями та навичками; розвитком здатності до творчого створення самостійної інтерпретації на основі дотримання стильових засад виконавства та творчого втілення музичних образів; артистизмом виконання музичних творів; сформованістю здатності обирати педагогічно-доцільний, високохудожній вокальний репертуар. Проведений констатувальний експеримент дозволив виявити *рівні* вокального навчання китайських студентів у педагогічних закладах України, а саме: високий, середній та низький. За експериментальними результатами було виявлено серед досліджуваних: 18% високого рівня вокального навчання; 47% середнього рівня і 35% низького рівня.

7. Методика вокальної навчання студентів-китайців мала таку послідовність педагогічної роботи даного напрямку: перший етап – орієнтувально-адаптаційний; другий етап - діяльнісний; третій етап – творчий. *Орієнтувально-адаптаційний* етап полягав у наданні студентові КНР психолого-педагогічної допомоги в організації його навчальної діяльності, адаптації в умовах навчання у вищому закладі іншої країни. Він спрямовувався на формування мотиваційного компоненту вокального навчання та накопичення теоретичної бази знань у галузі вокального виконавства. *Діяльнісний* – спрямовувався на формування технологічного компоненту вокальної підготовки студентів, він передбачав насиченість навчального процесу практичними діями вокального виконавства. *Творчий* – був направлений на розвиток творчого мислення студентів у вивченні вокальних творів, самостійного пошуку та створення виконавської інтерпретації художнього образу, виразного сценічного виконання, артистизму у виконанні вокальних творів перед учнівською аудиторією.

8. Статистична обробка результатів та узагальнення отриманих даних експериментальної роботи дозволили розподілити студентів контрольної та експериментальної груп за визначеними критеріями вокального навчання. Низький рівень вокального навчання зафіксовано в контрольній групі – 29% студентів, в експериментальній - 7,1%; середній рівень у контрольній групі склали 48% респондентів, в експериментальній - 30%; високий рівень в контрольній групі виявлено у 23% студентів, в експериментальній – 62,9%. Перевірку результативності проведеного формувального експерименту зроблено на основі порівняння даних початкового і заключного діагностування. Результати проведеної дослідно-експериментальної роботи дали можливість зафіксувати позитивну динаміку вокального навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України.

Проведене дослідження з проблеми вокального навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України не вичерпує всіх її аспектів. До подальших напрямів дослідження вважаємо за доцільне віднести такі, як: дослідження новітніх технологій співацької діяльності, вивчення результатів впровадження українських вокальних методик в Китаї, специфіка взаємозбагачення культурних зв'язків Китаю та України у сфері вокального мистецтва.

Основні положення дисертації відображено у таких публікаціях:

1. Цзіннь Нань. Вокальное исполнительство в Китае: методический аспект /Цзіннь Нань //Науковий часопис НПУ імені М.Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти. К., 2008. – Випуск 6 (11). – С. 52-56.
2. Цзіннь Нань. Сутнісні ознаки вокальної підготовки студентів КНР у системі української музично-педагогічної освіти /Цзіннь Нань //Наукові записки /Нац. пед. ун-т імені М.Драгоманова. – К., 2008. – С. 220-227.
3. Цзіннь Нань. Критерії вокальної музично-педагогічної підготовки студентів КНР /Цзіннь Нань //Науковий часопис НПУ імені М.Драгоманова. Сер. 14: Теорія і методика мистецької освіти. – К., 2009. – Вип. 7 (12). – С.128-131.
4. Цзіннь Нань. Структурні компоненти вокальної підготовки студентів КНР у системі музично-педагогічної освіти України /Цзіннь Нань //Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. – Луганськ, 2009. – Вип. №7 (170), Ч. I. – С. 117-122.
5. Цзіннь Нань. Формування і розвиток вокального слуху співаків /Цзіннь Нань //Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-у імені Михайла Коцюбинського. Сер.: Педагогіка і психологія: зб. наук. праць. — Вінниця, 2009. – Вип. 26. – С. 40-44.
6. Цзіннь Нань. Вокальна підготовка в Китаї: до проблеми формування творчої індивідуальності співака /Цзіннь Нань //Вісник державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2008. – № 3. – С. 73-76.

АНОТАЦІЇ

Цзіннь Нань. Методичні засади вокального навчання студентів КНР у системі музично-педагогічної освіти України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.Драгоманова. – Київ, 2009.

Дисертаційне дослідження присвячене проблемі вокального навчання китайських студентів у системі музично-педагогічної освіти України. Розкрито сутність, зміст та компонентну структуру означеного феномену, визначено принципові підходи та умови інтенсифікації вокального

навчання китайських студентів. Методичні засади включають: створення позитивної емоційної атмосфери вокального навчання у контексті діалогу, що виступає специфічною формою педагогічної взаємодії викладача і студента; забезпечення фахової компетентності майбутніх учителів, яка виражена повнотою й системністю становлення індивідуального фонду педагогічних і мистецьких знань; організацію спільної творчої навчальної діяльності викладача і студентів, у ході якої реалізуються музично-вокальні інтереси кожної особистості. Встановлено критерії, показники та рівні сформованості вокального навчання китайських студентів, розроблено та впроваджено в практику вищих навчальних закладів освіти методику означеного феномену. Отримані результати доводять ефективність запропонованої методики та її значущість для подальшого вдосконалення теорії та практики вокального навчання майбутніх учителів музики.

Ключові слова: вокальне навчання, китайські студенти, методичні засади, компонентна структура, поетапна методика.

Цзинь Нань. Методические основы вокального обучения студентов КНР в системе музыкально-педагогического образования Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П.Драгоманова, Киев, 2009.

Диссертация посвящена актуальной проблеме вокального обучения китайских студентов в системе музыкально-педагогического образования Украины. В соответствии с основными приоритетами современной украинской вокальной школы и китайских подходов к певческому обучению, в диссертации актуализируется проблема взаимообогащения культурных связей народов мира, что дает возможность более эффективно развивать искусство пения, которое обеспечивает гармонию интеллектуального, эмоционального развития личности; способствует совершенствованию личностных качеств и способностей в процессе творческой деятельности; развивает познавательную и творческую активность, эмоциональную чувствительность, эстетичные потребности и вкусы; стимулирует стремление к самоусовершенствованию.

Теоретическое осмысление проблемы позволило установить, что единство процесса вокального обучения китайских студентов в системе музыкально-педагогического образования Украины обеспечивает взаимодействие определенных нами принципов: опоры на национальное направление вокального обучения будущих учителей; обеспечения культуросоответствия вокального обучения китайских студентов; побуждения китайских студентов к творческому самовыражению в процессе вокально-исполнительской деятельности. Внедрение выделенных принципов в вокальное обучение будущих учителей в процессе их

подготовки к практической деятельности обеспечивают определенные нами методические основы исследования, а именно: создание позитивной эмоциональной атмосферы вокального обучения в контексте диалога, что выступает специфической формой педагогического взаимодействия преподавателя и студента; обеспечение профессиональной компетентности будущих учителей, которая выражена полнотой и системностью становления индивидуального фонда педагогических и художественных знаний; организация совместной творческой учебной деятельности преподавателя и студентов, в ходе которой реализуются музыкально-вокальные интересы каждой личности.

Целостность предлагаемой структуры обуславливает определенная нами взаимосвязь мотивационного, технологического и творческого компонентов. *Мотивационный* компонент характеризует склонность китайских студентов к музыкально-педагогической деятельности, активному познавательному отношению к процессу вокального обучения. *Технологический* компонент включает разнообразные умения и навыки в структуре вокального обучения студентов-китайцев, их общий и музыкально-эстетичный опыт, профессионально-ориентированную культуру музыкального мышления, умение использовать приобретенный методический опыт в последующей творческой музыкально-педагогической деятельности с учениками. *Творческий* компонент способствует направлению мотивационно-эмоциональной и информационно-познавательной готовности студентов-китайцев к включению в активные формы исполнительской деятельности.

Методика вокальной подготовки студентов-китайцев имела такую последовательность педагогической работы данного направления: ориентировочно-адаптационный, деятельный и творческий этапы. *Ориентировочно-адаптационный* этап заключался в предоставлении студенту КНР психолого-педагогической помощи в организации его учебной деятельности, адаптации в условиях обучения в высшем заведении другой страны. Он направлялся на формирование мотивационного компонента вокального обучения и накопление теоретической базы знаний в отрасли вокального исполнительства. *Деятельный* – был направлен на формирование технологического компонента вокального обучения студентов-китайцев, предусматривал насыщенность учебного процесса практическими действиями вокального исполнительства. *Творческий* – обеспечивал развитие самостоятельного мышления студентов в изучении вокальных произведений, творческого поиска и создания исполнительской интерпретации художественного образа, выразительного сценического исполнения, артистизма в процессе исполнения вокальных произведений перед ученической аудиторией. Сравнительная характеристика полученных экспериментальных данных на основе количественных и качественных показателей убедила в том, что внедренная нами методика вокального

обучения китайских студентов обеспечивает результативность этого процесса в условиях музыкально-педагогического образования в Украине.

Ключевые слова: вокальное обучение, китайские студенты, методические основы, компонентная структура, поэтапная методика.

Jin Nan. Methodical bases of vocal study of students of CNR in the system of mouzichno-pedagogichnoi formation of Ukraine. – Manuscript.

Dissertation on the receipt of scientific degree of candidate of pedagogical sciences after speciality 13.00.02 – theory and method of musical study. – the National pedagogical university of the name M.Dragomanova. – Kiev, 2009.

Dissertation research is devoted to the problem of vocal study of the Chinese students in the system of mouzichno-pedagogichnoi formation of Ukraine. Essence is exposed, maintenance and component structure of certain to the phenomenon, of principle approaches and terms of intensification of vocal study of the Chinese students are marked. Methodical bases are included: creation of positive emotional atmosphere of vocal study in the context of dialog, that comes forward the specific form of pedagogical co-operation of teacher and student; providing of professional competence of future teachers, which is expressed by plenitude and system of becoming of individual fund of pedagogical and artistic knowledges; organization of joint creative educational activity of teacher and students, which musical-vocal interests of every personality will be realized during. Criteria, indexes and levels of formed of vocal study of the Chinese students are set, it is developed and the method of marked is inculcated in practice of higher educational establishments of education to the phenomenon. The got results lead to efficiency of the offered method and its meaningfulness for subsequent perfection of theory and practice of vocal study of future music masters.

Keywords: vocal study, Chinese students, methodical bases, component structure, method.